

Gimnazjum im. Cypriana Kamila Norwida w Bielsku

woj. mazowieckie, pow. płoński
ul. Sierpecka 42

Pięcioletni program pracy wokół patrona szkoły

lata 2008/2009 – 2012/2013

Autor: Wioletta Żórawska, opiekun organizacji szkolnej
Stowarzyszenie Młodych Poetów
im. Cypriana Kamila Norwida w Gimnazjum w Bielsku

Bielsk, luty 2008r.

Spis treści:

I. Wstęp	1-4
II. Dlaczego pięcioletni program?	5-6
III. Cele programu.....	7-11
IV. Praca wokół patrona w zakresie kształcenia literacko - kulturowego.....	12-15
V. Harmonogram działań.....	16-20

VII. Uwarunkowania organizacyjne.....

a/umocowanie w systemie organizacji pracy szkoły

b/klasyfikacja działań

c/ etapy realizacji działań

VIII. Przewidywane efekty realizacji programu.....

IX. Uwagi końcowe.....

X. Załączniki:

1. Wykaz utworów omawianych w gimnazjach noszących imię C. K. Norwida

2. Wybór cytatów z utworów C. K. Norwida

3. Literatura przedmiotu

XI Praca wokół patrona a promocja szkoły.....

XII Praca wokół patrona w zakresie wychowania.....

Wstęp

Gimnazjum w Bielsku nadano imię Cypriana Kamila Norwida uchwałą Rady Gminy Bielsk w dniu 22 kwietnia 2004 roku. Historyczna uchwała nr 101/XVI/2004 weszła w życie z dniem podjęcia. W czerwcu 2004 roku absolwenci gimnazjum otrzymali pierwsze świadectwa ukończenia szkoły z zapisanym imieniem i nazwiskiem Patrona.

Społeczność Gimnazjum w Bielsku, którą stanowi Rada Pedagogiczna, Uczniowie, Pracownicy Szkoły, Rada Rodziców od chwili przyjęcia Norwida jako Patrona ma za zadanie kontynuację pracy wokół Jego dzieła i postaci.

Pierwsze działania wokół Norwida zainicjowano kompanią promocyjną kandydata na Patrona w latach 2000/2001-2004/2005. Wówczas wdrożono w Gimnazjum w Bielsku program edukacyjno - promocyjny o nazwie *Rok Norwidowski w Bielsku*. Wszechstronne i ciągłe działania w sferze promocji, edukacji i wychowania uwieńczone zostały wyborem Patrona szkoły.

W dniu 20 maja 2005 roku poświęcono Sztandar szkoły i odsłonięto tablicę pamiątkową w szkolnym holu. Od roku 2005 Sztandar naszego gimnazjum bierze udział w ważnych wydarzeniach życia szkoły na terenie placówki oraz na zewnątrz. Pod tablicą poświęconą Patronowi w holu szkolnym odbył się apel ku czci Norwida, składane są z tej okazji kwiaty oraz zapalane znicze.

Norwid wtapia się w życie naszej szkoły rok po roku. Proces ten następuje w różnych wymiarach począwszy od identyfikacji (nazwa szkoły, tablica pamiątkowa, Sztandar) poprzez kształcenie literacko- kulturowe i wychowywanie młodzieży.

Elementy kształcenia i wychowania młodzieży w związku z Patronem szkoły wpisane są w program działalności szkolnej organizacji powołanej w styczniu 2002r. Szkolna organizacja o nazwie Stowarzyszenie Młodych Poetów im. Cypriana Kamila Norwida w Gimnazjum w Bielsku, która jako podstawę swej działalności przyjmuje popularyzację postaci i dzieła Norwida w społeczności szkolnej i w otoczeniu szkoły.

Kolejnym etapem ciągłego i przemyślanego działania zmierzającego do przybliżania postaci i dzieła Cypriana Kamila Norwida w Gimnazjum w Bielsku jest *Pięcioletni program pracy wokół patrona szkoły Cypriana Kamila Norwida na lata 2008/2009 – 2012/2013*. Program pracy wokół patrona obejmuje swoim zasięgiem różnorodne formy pracy, wielopoziomowy zakres oddziaływania zarówno w obszarze wewnętrznego funkcjonowania szkoły jak i środowisku lokalnym. Suma wszystkich przedsięwzięć wytyczonych w programie zmierzać będzie do kształcenia i wychowywania gimnazjalistów „ku wartościom”, a w rezultacie życia wartościami, jakie niesie przesłanie dzieła i osoba Norwida. Zależy nam bowiem, aby Patron będący naszym mistrzem stawał się nim realnie, a nie tylko od święta.

Oddaję do rąk Państwa Program, który jest zaproszeniem wszystkich Nauczycieli i Wychowawców do harmonijnego współdziałania w celu osiągnięcia jego założeń, a także odczuwania satysfakcji z pracy mającej pomóc młodzieży we wzrastaniu z wartościami, które nadają życiu głębszego sensu.

Wioletta Żórawska

Bielsk, luty 2008r.

Dlaczego Pięcioletni program pracy wokół Patrona szkoły Cypriana Kamila Norwida?

Co szkole daje taki Program? Jak włączyć się w jego realizację?

Każdy Nauczyciel Gimnazjum im. C. K. Norwida w Bielsku zapewne postawi sobie takie lub podobne pytania, zapoznając się z treścią *Pięcioletniego programu*.

Gimnazjum jako instytucja edukacyjna działa w sposób zaplanowany. *Program pracy wokół Patrona* to przemyślana całość działań, które realizowane krok po kroku w sposób zaplanowany z wyprzedzeniem eliminują ewentualne błędy wynikające z działania „spontanicznego” lub pominięcie ważnych okoliczności godnych uczczenia.

Każdy zainteresowany nauczyciel może podjąć się dodatkowych działań przewidzianych w tym programie, zaplanować własną aktywność w pracy, włączyć ją do procedur awansu zawodowego. Przygotowywać się do wykonania elementu programu w tempie sobie właściwym, nie kolidującym z innymi obszarami aktywności zawodowej np. planem uczestniczenia w szkoleniach, doksztalcaniu itp.

W zależności od etapu awansu zawodowego nauczyciel może podjąć się wybranego elementu programu odpowiadającego zainteresowaniom i potrzebom uczniów w związku z nauczaniem przedmiotem, bądź poszerzyć zawodowe doświadczenie bez ścisłego związku z przedmiotem nauczaniem. Uczestniczenie w realizacji programu to okazja do współpracy z różnymi osobami oraz sprawdzenia się we współpracy nad dużą całością. Zyskiwanie nowych doświadczeń z uczestniczenia w oryginalnym przedsięwzięciu.

Nauczyciel, wychowawca może dzięki pięcioletniemu programowi zaangażować grupę uczniów lub zespół klasowy w realizację wybranych zadań, które stanowią dodatkową zachętę do włączenia się w życie szkoły. Gimnazjaliści otrzymują szansę wykazania się na forum szkoły lub w środowisku lokalnym poprzez udział w różnorodnych formach pracy, co ma walory kształcące i wychowawcze. Uczniowie dowiadują się z wyprzedzeniem, jakie formy działania są zaplanowane do realizacji w szkole w związku z Patronem. Możliwe jest dzięki pięcioletniemu programowi zaangażowanie wybranej grupy uczniów do realizacji całego cyklu wydarzeń w trzyletnim cyklu kształcenia. *Program pracy wokół patrona* jest

propozycją wychodzącą naprzeciw kulturotwórczej roli szkoły, szczególnie tej usytuowanej na wsi oraz w województwie, na terenie którego dzieciństwo i młodość spędził Patron szkoły. Zainteresowanie niniejszym *Programem* środowiska Rodziców wpłynie znacząco na zaangażowanie tej grupy osób współpracujących ze szkołą w realizację szeregu przedsięwzięć i będzie istotnym elementem sukcesu jego realizacji.

Pięcioletni Program zwiększa szanse na uzyskanie dofinansowania przez fundacje, stowarzyszenia, których misja działania zbieżna jest z celami w nim zawartymi.

Cele Pięcioletniego Programu Pracy Wokół Patrona Szkoły Cypriana Kamila Norwida

I Kształcenie i wychowanie uczniów szkoły w duchu wartości wynikających z dzieła i życia Patrona Gimnazjum w Bielsku - Cypriana Kamila Norwida.

II Popularyzowanie twórczości i postaci Cypriana Norwida w środowisku szkoły i jej otoczeniu.

III Poszerzanie (ponad podstawę programową) wiedzy z zakresu życia i twórczości Cypriana Kamila Norwida w ramach działalności organizacji szkolnych.

IV Uwrażliwianie na obcowanie z literaturą i sztuką.

V Edukacja w zakresie kulturalnego i aktywnego spędzania wolnego czasu.

VI Inspirowanie oraz różnorodne wspieranie własnej – uczniowskiej twórczości literackiej, plastycznej, muzycznej w związku z Patronem oraz umożliwianie ich autorom publicznej prezentacji dokonań.

VII Wzbogacanie zasobu środków dydaktycznych, dokumentowanie ważnych wydarzeń organizowanych przez szkołę przy użyciu elektronicznych nośników oraz publikacji drukowanych, archiwizowanie materiałów związanych z Patronem w tym różnorodnych dokonań uczniów.

VIII Inicjowanie nowych form działania kulturalnego na terenie szkoły oraz w otoczeniu lokalnym w tym kierowanie zaproszenia do współpracy z innymi szkołami noszącymi imię Norwida.

IX Uczestniczenie w inicjatywach innych szkół noszących imię Norwida adresowanych dla gimnazjalistów.

X Wymiana doświadczeń ze szkołami noszącymi imię Cypriana Kamila Norwida.

IV. Praca wokół patrona a promowanie szkoły

Wskazuje się na konieczność stosowania marketingu w zarządzaniu szkołami. Różnego rodzaju działania marketingowe potwierdzone przez badaną grupę dyrektorów są związane z promowaniem szkoły w otoczeniu (reklama, public relations, marketing bezpośredni)¹.

Public relations (PR) w języku polskim określane m.in. jako stosunki organizacji z otoczeniem, kreowanie reputacji firmy, kreowanie prestiżu organizacji, zarządzanie reputacją dialog podmiotu ze środowiskiem. PR traktowane jako funkcja zarządzania o ciągłym i planowym charakterze, dzięki której organizacja pozyskuje i podtrzymuje zrozumienie, sympatie i poparcie tych, którymi jest zainteresowana obecnie lub może być zainteresowana w przyszłości.

PR to instrument promocji szczególnie intensywnie i chętnie wykorzystywany przez organizacje niekomercyjne ze względu na ich silne uzależnienie pod względem finansowym i opiniotwórczym od podmiotów zewnętrznych.

Bezspornie do stosowanych w szkołach działań i narzędzi PR zalicza się:

- a/ tworzenie tożsamości szkoły (elementy tożsamości wizualnej to : logotyp, nazwa instytucji, druki firmowe, wystrój wnętrz),
- b/ komunikacja z otoczeniem
- c/ komunikacja wewnętrzna

Istotna jest kultura instytucji składająca się z wartości, norm, przekonań i wzorców myślenia determinujących działania podejmowane w ramach danej instytucji.

Badania dyrektorów szkół na temat wykorzystywanych w szkołach narzędzi PR, do których należą: dni otwarte, lekcje otwarte, pikniki, seminaria, własne publikacje, wywiady prasowe, telewizyjne i radiowe oraz zjazdy absolwentów².

Szkoła współpracuje ze środowiskiem ucznia (rodzicami, opiekunami) lokalnym samorządem, instytucjami i organizacjami, podmiotami gospodarczymi (sponsorami) w celu realizowania przyjętych planów działań. Od pozyskania ich przychylności wiele zależy. Dlatego istotne są działania w sferze osiągnięcia pozytywnego wizerunku w otoczeniu bliższym i dalszym szkoły.

Program działań wokół patrona szkoły w Gimnazjum w Bielsku nie może zatem pominąć sfery promocji.

¹ H. Hall, Marketing w szkolnictwie, Warszawa 2007, s. 48-49.

² Tenże, dz.cyt.

Patron szkoły Cyprian K. Norwid jest istotnym komponentem tożsamości Gimnazjum w Bielsku. Występuje w jej nazwie, na Sztandarze szkolnym, na tablicy poświęconej patronowi w szkolnym holu, w logotypie organizacji szkolnej Stowarzyszenie Młodych Poetów im. Cypriana K. Norwida w Gimnazjum w Bielsku. Wizerunek patrona wystąpi na drukach zaproszeniach na szkolne uroczystości związane z patronem.

Komunikacja z otoczeniem związana z postacią patrona szkoły zgodnie z Pięcioletnim planem pracy nastąpi w różnorodnych okolicznościach. Okazją do przekazu informacji będzie organizowanie uroczystości o zasięgu ogólnoszkolnym z udziałem rodziców, a także przedstawicieli różnych grup społecznych, zawodowych, konkursy szkolne lub międzyszkolne, współpraca ze szkołami noszącymi imię Norwida. Publikacje prasowe informujące o wydarzeniu związanym z patronem np. obchody rocznicy urodzin, śmierci, Dzień Patrona. Komunikowanie z otoczeniem zewnętrznym realizowane jest w przypadku publikacji okolicznościowych związanych z patronem (prace literackie pokonkursowe, referaty wystąpień po sympozjum).

Ciągłym komunikowaniem o Patronie jest szkolna strona [WWW](#). Treści tam umieszczane będą redagowane także z udziałem uczniów, aktualizowane w miarę realizacji planu pracy wokół patrona. Kanały informacyjne instytucji i podmiotów zewnętrznych np. Gminny Ośrodek Kultury w Bielsku, Parafia Rzymsko-Katolicka w Bielsku, stowarzyszenia itp. uczestniczące w realizacji niektórych zadań programu.

Komunikowanie z otoczeniem wewnątrz szkoły realizowane będzie poprzez wykorzystanie możliwych środków PR. Umieszczanie informacji dotyczących realizacji planu na tablicach ogłoszeń, (korytarz szkolny, pracownia lekcyjna, tablica informacyjna w szkolnej świetlicy, w szkolnej bibliotece, przekaz informacji przez szkolny radiowęzeł).

V Działania wokół patrona w zakresie wychowania

Wychowawcza funkcja sztuki

Wielostronne wychowanie ludzi ma na celu między innymi to, by ich życie nie zasklepiało się w zbyt ciasnym kręgu oraz by ich świadomość obejmowała umysłem uczuciem i wolą szerokie i bogate perspektywy wartości i możliwości ludzkiego istnienia, ludzkiej pracy i twórczości³.

Ważnym zadaniem szkoły jest wychowywanie. *Program pracy wokół patrona szkoły-Cypriana Norwida* wpisuje się w Program wychowawczy Gimnazjum im. Cypriana Kamila Norwida w Bielsku, dotyczy częściowej realizacji tam uwzględnionych zadań. Twórczość i postać patrona stanowi wyzwanie dla nauczycieli i wychowawców szkoły.

W programie pracy wokół patrona w zakresie wychowania ujmuję problem wychowania estetycznego- poprzez sztukę (literaturę, plastykę) oraz wiążące się z procesem odbioru sztuki wychowywanie „ku wartościom”.

W wychowaniu poprzez sztukę rozróżnia się dwie metody. Jedną jest wychowywanie i kształcenie odbiorców sztuki, którzy umieją w sposób wnikliwy i pogłębiony percypować utwory artystyczne. Druga metoda polega na pobudzaniu, pielęgnowaniu, rozwijaniu twórczej aktywności. Poprzez twórczość własną zdobywa odbiorca doświadczenie w zakresie tego jak rodzi się , stopniowo kształtuje utwór plastyczny, muzyczny, literacki. W wychowaniu estetycznym właściwe i niezbędne jest stosowanie obu metod⁴. Obydwa sposoby wychowania poprzez sztukę zakłada program pracy wokół patrona. Uczniowie zaangażowani w realizację poszczególnych zadań programu będą mieli stworzoną okazję do poszerzania percepcji dokonań literackich Norwida (szczególnie interpretacja literacka wierszy). Konkursy literackie, plastyczne, pozwolą młodzieży uaktywnić się w sferze twórczości własnej związanej tematycznie, problemowo, ideologicznie z dziełem Patrona. Ekspozowanie dokonań własnych uczniów na forum szkoły stanowić będzie także okazję do przeżyć artystycznych odbiorców – grupy rówieśniczej, rodziców, publiczności szkoły uczestniczącej w wydarzeniu.

Najpoważniejsze zadanie przypada w wychowaniu estetycznym stopniowo coraz wnikliwyszemu, coraz bardziej głębokiemu poznawaniu, doznawaniu i przeżywaniu dzieł

³ S. Szuman, Specyfika wychowania estetycznego, w: O sztuce i wychowaniu estetycznym, Warszawa 1969, s. 95 – 107.

⁴ Tenże, dz. cyt.

sztuki. Nie ma sztuki, która by nie oddziaływała wychowawczo. Każde wartościowe dzieło sztuki spełnia właściwą mu wychowawczą funkcję⁵.

S. Morawski rozumie przez wychowawczą funkcję sztuki nie wyłącznie tylko ideologiczną i moralną i nie wyłącznie estetyczną jej funkcję lecz obie razem, wszelkie oddziaływanie pozostawiające w psychice odbiorcy ślad, który warunkuje mniej lub bardziej dostrzegalną zmianę postawy życiowej, a często także zmianę postępowania.

Wychowanie ku wartościom związane z dziełem Patrona – Norwida

Jakie wartości zawiera dzieło Norwida? Jak te wartości wykorzystać w praktyce szkolnej w wychowaniu młodzieży?

Odpowiedź na tak postawione pytanie znaleźć można w refleksjach badaczy norwidologów.

Norwid jako twórca swoje myślenie o najistotniejszych problemach człowieka umiał wyrazić w sposób niezwykle, choć czasem trudny. Dla kolejnych pokoleń, dla tych którzy czują potrzebę przeciwstawiania się bylejakości w życiu, otaczającemu złu i głupocie Norwid i jego przesłanie jest jak skała prawdy. Twórca patrzył trzeźwo na rzeczywistość i uczy człowieka życia w ciągłej aktywności i trudzie przeciwstawiania się złu świata. W trudzie nie tylko fizycznym, ale i wewnętrznym, w wysiłku intelektualnym. Domaga się od człowieka życia prawdą i dla prawdy, walki o nią. Przeciwstawia się temu, co nazywa przemysłem prawdy, prawdy zwulgaryzowanej i zafałszowanej. Norwid wciąż szuka w otaczającym go świecie znaków, treści daleko przekraczających fizyczny wymiar przedmiotów i zjawisk, nadających życiu człowieka wymiar duchowy. A jest to zarazem wymiar pełen nadziei. Tak bardzo w swojej twórczości walczył o to, by ludzie nie stawali się duchowymi karłami, nie dawali się oszołomić „elektrycznym okrzykiem” lub skargom współczesności. By człowiek mógł wzrosnąć ku prawdzie⁶.

⁵ S. Morawski, Trojaka funkcja wychowawcza sztuki, Estetyka 1963, rocznik IV; s.26.

⁶ J. Puzynina, Dlaczego Norwid?, w: Słowo- wartość- kultura, red. S. Sawicki, Lublin 1997, s. 414- 418.

Pojęcie prawdy, a także pojęcia fałszu i kłamstwa należą do najistotniejszych, najbardziej charakterystycznych określeń wartości i antywartości w twórczości Norwida. W literaturze norwidologicznej pisano wiele o centralnej pozycji, jaką prawda zajmuje w myśli Norwida⁷. Interpretacja wierszy Norwida i odczytywanie ich jako przekazów dotyczących współczesności jest zaproszeniem czytelnika- ucznia do wspólnego odkrywania prawdy. Ważna to cecha poetyckiego warsztatu Norwida, poety dialogu, szczególnie wdzięcznego partnera i patrona nowoczesnej wizji edukacji polonistycznej, nastawionej na wspólne nauczycielsko- uczniowskie poszukiwanie wartości życia i poezji.

Słowo „wartość” jest wieloznaczne. Znaczenie aksjologiczne słowa „wartość” oznacza „wartość” ludzkich czynów.

Posługiwanie się słowem „wartość” ma sens w procesie wychowawczym, kiedy dzieciom i młodym ludziom chcemy pomagać w kształtowaniu ich poglądów, ich życia. Pojęcie „wartości” głęboko weszło w nurt myśli humanistycznej we współczesnym świecie. Stanowi centrum poważnej XX – wiecznej dyscypliny naukowej, zwanej aksjologią. „Wartości” skupiają na sobie w ostatnich dziesięcioleciach uwagę kulturoznawców.

„Ludzkie wartości zależą od tego, jaki jest człowiek, jaki jest poziom jego wychowania moralnego, estetycznego, religijnego. Zależą od tego, co on uważa za dobre lub złe, odczuwa jako dobre lub złe, co chce, żeby było czy też nie było takie, jakie jest (...). Wartości stanowią sferę wolnego wyboru człowieka. Jednakże w procesie wychowawczym można współdziałać w ich wyborze, w pewnej mierze kształtować świat wartości dziecka. Właściwie kształtować świat wartości – to mówiąc najogólniej – w sposób delikatny i przemyślany wpływać na intelekt, uczucia i wolę dzieci i młodzieży, by dobre stawało się dla nich w zakresie pojęć podstawowych to, co przeszło próbę wielopokoleniowej tradycji danej kultury, a w środowisku ludzi wierzących – to, co dobre w oczach Boga. Jedna i druga ścieżka prowadzi zazwyczaj na ten sam szczyt – do wartości duchowych absolutnych: dobra, prawdy piękna”⁸. Aksjologia poddaje refleksji podstawowe kategorie wartości (i antywartości) absolutnych i instrumentalnych.

„ Jest niezwykle ważne, aby przede wszystkim nauczyciel, a w ślad za nim młody człowiek uświadamiał sobie ten podział wartości, wartości „jako takich”, a także wartości swoich, przez siebie uznawanych”⁹.

⁷ Słownictwo etyczne Cypriana Norwida, red. J. Puzynina, Warszawa 1993. J. Fert: Poeta sumienia. Rzecz o twórczości Norwida. Lublin 1993, s. 13-22.

⁸ J. Puzynina, Trzeba myśleć o wartościach, w: Słowo- wartość- kultura, red. S. Sawicki, Lublin 1997, s. 226.

⁹ Dz.cyt.s.272

Proces wychowania "ku wartościom" polega zdaniem J. Puzyniny na tym, by pomóc dzieciom i młodzieży w uznawaniu i zinternalizowaniu (przeżywaniu) najistotniejszych wartości oraz nabywaniu siły do realizowania ich w życiu. Na tym też polega samowychowanie, które winno jak najwcześniej stawać się elementem postawy młodego człowieka.

Warto zestawić w tym miejscu podstawowe kategorie wartości:

I. Wartości duchowe:

1. Wartości sakralne, transcendentne
2. Prawda (wartość poznawcza)
3. Dobro (wartość moralna)
4. Piękno (wartość estetyczna natury i sztuki)

II. Wartości hedonistyczne

1. Zdrowie, życie (wartości witalne)
2. Wychowanie, moda (wartości obyczajowe)
3. przyjemność, wygoda, poczucie bezpieczeństwa (wartości odcuciowe).

Istotne jest zadawanie pytania, które z tych wartości są dla nas wartościami uznawanymi i przeżywanymi. We współczesnej skomercjalizowanej kulturze masowej istnieje silna tendencja do ograniczania się do trzech tylko typów wartości tj. witalnych, odcuciowych, obyczajowych, a tym samym negowania kultury wyższej.

Młodzi ludzie winni rozumieć pojęcia hierarchii i konfliktów wartości.

Człowiek świadomie przeżywający swój los potrzebuje ogólnej hierarchii wartości, którą teoretycznie uznaje, ale najważniejsza jest hierarchia wartości realizowanych w konkretnych sytuacjach życiowych. Umiejętność realizacji danej wartości w życiu jest najistotniejsza. Dlatego tak ważne jest „wychowanie dla wartości”¹⁰.

Twórczość Norwida w szkolnej praktyce na poziomie gimnazjum ograniczona do liryki zawiera wartości duchowe.

Norwid - patron szkoły jako osoba wybitna, powszechnie ceniona, której dokonania zyskały wysoką ocenę oraz wytrzymały próbę czasu- się autorytetem dla uczniów i nauczycieli.

Zachodzi utożsamienie się z nazwiskiem osoby w przypadku patrona, z którą odbiorca nie ma bezpośredniego kontaktu. Rola autorytetu w wychowaniu oceniana jest jako wysoce pozytywny czynnik wychowawczy. Uznawanie autorytetu (do pedagogów tej grupy należą

¹⁰ Dz.cyt.s.275.

przedstawiciele socjologicznych koncepcji wychowania i tak zwanej pedagogiki kultury) umożliwia odpowiednio ukierunkowanie wolności i dzięki temu zapobiega niepożądanym moralnie i społecznie zachowaniom.

Praca wokół patrona w zakresie kształcenia literacko - kulturowego

Praca wokół dzieła Cypriana K. Norwida w zakresie kształcenia na etapie trzyletniego nauczania gimnazjalnego skupia się głównie wokół liryki.

Interesujące dla recepcji liryki Norwida w gimnazjum jest przegląd tytułów utworów zamieszczonych w szkolnych podręcznikach do kształcenia literacko – kulturowego.

W Gimnazjum im. Cypriana Norwida w Bielsku nauczyciele języka polskiego korzystają z ujednoliconych podręczników. W podręcznikach do kształcenia literacko – kulturowego dla klas I, II, III zawarte są następujące wiersze Norwida: *Moja piosnka* [II], *Pielgrzym*, *Ruszał z Bogiem*, *W Weronie*, *Burza* [I] (fragment) fragment poematu *Quidam* (część opisu zjawiska przyrody)¹¹. Jak wynika z zestawienia tytułów wprowadza się sześć liryków do interpretacji na lekcjach języka polskiego w trzyletnim cyklu kształcenia. Do wskazanego podręcznika stosuje się zestaw nagrań dzieł muzycznych i utworów literackich jako środek dydaktyczny zatwierdzony do użytku szkolnego na gimnazjalnym etapie. W części poezji śpiewanej znajduje się *W Weronie* w wykonaniu Wandy Warskiej z muzyką A. Kurylewicza. W części poezji recytowanej są wiersze: *Moja piosnka* [II], *Daj mi wstążkę błękitną*, *Trzy strofy*.¹²

Jak wykazały odpowiedzi nauczycieli gimnazjów noszących imię Norwida w praktyce szkolnej mają poszerzony repertuar liryki omawianej lub recytowanej czy śpiewanej w gimnazjach.

Gimnazjaliści ze szkół noszących imię Norwida poznają ogółem 20 utworów patrona w całym cyklu kształcenia, łącznie z utworami występującymi w podręczniku¹³. Z czego 13 wierszy omawia się w czasie zajęć lekcyjnych, a 7 tekstów wyłącznie przeznacza się do recytacji (tytuły utworów zaznaczone pogrubioną czcionką).

¹¹ Przegląd zawartości wskazanej liryki pochodzi z podręczników: W. Bobiński, *Świat w słowach i obrazach*, Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturowego dla klasy I gimnazjum, Warszawa 2007, oraz dla klasy II, Warszawa 2000, dla klasy III, Warszawa 2001

¹² W. Bobiński, *Świat w słowach i obrazach*, Literatura i muzyka dla gimnazjum, 2 płyty CD, Warszawa 2003.

¹³ Dane na podstawie badania własnego autorki kilku gimnazjów im. Norwida dostępne w maszynopisie.

W czasie zajęć lekcyjnych omawia się następujące wiersze: *Daj mi wstążkę błękitną, Italiam, Italiam, Ogólniki, Ruszaj z Bogiem, Trzy strofki, Coś ty Atenom zrobił Sokratesie, Fortepian Szopena, Moja piosnka [I], Moja piosnka [II], W Weronie, Klaskaniem mając obrzękle prawice, Fatum, Pielgrzym.*

W czasie akademii szkolnych prezentuje się w postaci recytacji lub śpiewu następujące utwory: *Coś ty Atenom zrobił Sokratesie, Fortepian Szopena, Italiam, Italiam, **Język ojczysty, Litość, Marionetki, Modlitwa, Moja ojczyzna, Moja piosnka [I], Moja piosnka [II], Ogólniki, Pamiątka, Ty mnie do pieśni pokornej nie wołaj, W Weronie.***

Nauczyciele w ankietach wskazali 16 tytułów utworów lirycznych patrona wykraczających poza podstawę programową i wypisy szkolnych podręczników.

Wyniki badania wskazują, iż w szkołach imienia Norwida przybliżanie dzieła Patrona dokonuje się poprzez interpretację liryki w zakresie znacznie wykraczającym poza podstawę programową. Liryka ma dużą wartość poznawczą. Omawianie walorów kompozycyjnych, strukturalnych utworu oraz oryginalnej warstwy słownictwa, środków artystycznego wyrazu może dostarczać wielu doznań artystycznych oraz podnosić kompetencje czytelnicze i kształtować czytelniczą mentalność uczniów.

To samo badanie dotyczyło również tematów i wątków w liryce Norwida jako patrona szkoły omawianej na etapie gimnazjum. Ankietowani nauczyciele wskazali następujące tematy: artysta i jego rola, dobro, historia, miłość, patriotyzm, prawda, wartości chrześcijańskie, słowo – odpowiedzialność, ideał sztuki,

Zjawiska języka artystycznego, na które zwraca się uwagę w omawianej liryce Norwida – patrona szkoły to: aluzja, interpunkcja, ironia, metafory, neologizmy, oryginalność budowy tekstu, parabola, przemilczenia.

Pięcioletni program pracy wokół patrona w Gimnazjum im. Norwida w Bielsku w obszarze edukacji zakłada stopniowe rozszerzanie repertuaru liryki Norwida omawianej w czasie zajęć edukacyjnych oraz wykorzystywanej na różnego rodzaju szkolnych akademiach, konkursach literackich oraz recytatorskich. Wyniki badania, na które powołuje się powyżej mogą stanowić materiał pomocniczy dla nauczycieli.

Pięcioletni program pracy wokół patrona szkoły Gimnazjum im. Cypriana Kamila Norwida w Bielsku.

Harmonogram działań. Rok szkolny 2008-2009 (I rok Programu)

L.p	Nazwa zadania	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji	Uwagi
1.	Msza św. za duszę C. Norwida w Kościele Parafialnym w Bielsku	Ks. Parafii Bielsk	IX 2008r.	
2.	Zapoznanie uczniów klas I z Programem pracy wokół patrona szkoły	Wychowawcy klas I	IX 2008r.	
3.	I Powiatowy Konkurs Poetycki Cyprian Norwid – Poeta Mazowska	Poloniści, GOK	III-V 2009r.	
4.	Dzień Patrona – finał konkursu recytatorskiego	Poloniści, wychowawcy, nauczyciel plastyki, muzyki	V 2009r.	
5.	Nagroda Norwida dla ucznia klasy III na zakończenie nauki w gimnazjum	Kapituła Nagrody	VI 2009r.	
6.	Zastosowanie cytatów z dzieł Norwida z wręczanymi absolwentom oraz pozostałym uczniom nagrodami książkowymi	Wszyscy wychowawcy	VI 2009.	

Pięcioletni program pracy wokół patrona szkoły Gimnazjum im. Cypriana Kamila Norwida w Bielsku

Harmonogram działań. Rok szkolny 2009-2010 (II rok realizacji Programu)

L.P	Nazwa zadania	Osoba odpowiedzialna	Czas realizacji	Uwagi
1.	Msza św. za duszę C. Norwida w Kościele Parafialnym w Bielsku	Ks. Parafii Bielsk	IX 2009r.	
2.	Zapoznanie uczniów klas I z Programem pracy wokół patrona	Wychowawcy klas I	IX 2009r.	

	szkoły			
3.	Ogólnoszkolny konkurs Znamy twórczość i życiorys Norwida	Wychowawcy klas I-II-III	X-XI 2009r.	
4.	Dzień Patrona Akademia szkolna , gazetka ścienna	SMP, nauczyciel plastyki, muzyki, polonista	V 2010r.	
5.	Wycieczka edukacyjna Szlakiem Norwida z wizytą w szkole im. Norwida, konkurs fotograficzny dla uczestników wycieczki.	PTTK, SMP, Samorząd Uczniowski	V 2010r.	
6.	Nagroda Norwida dla ucznia klasy III na zakończenie nauki w gimnazjum	Kapituła Nagrody	VI 2010r.	
7.	Zastosowanie cytatów z dzieł Norwida z wręczanymi absolwentom oraz pozostałym uczniom nagrodami książkowymi	Wszyscy wychowawcy	VI 2010r.	

Pięcioletni program pracy wokół patrona szkoły Gimnazjum im. Cypriana Kamila Norwida w Bielsku

Harmonogram działań. Rok szkolny 2010-2011 (III rok realizacji Programu)

L.p.	Nazwa zadania	Osoba odpowiedzialna	Czas realizacji	Uwagi
1.	Msza św. za duszę C. Norwida w Kościele Parafialnym w Bielsku	Ks. Parafii Bielsk	IX 2010r.	
2.	Zapoznanie uczniów klas I z Programem pracy wokół	Wychowawcy klas I	IX 2010r.	

	patrona szkoły			
3.	II Powiatowy Konkurs Poetycki „Cyprian Norwid Poeta Mazowsza”	SMP, Samorząd Uczniowski, Bibliotekarz, GOK	III/V 2011r.	
4.	Dzień Patrona - finał konkursu recytatorskiego	SMP, nauczyciel plastyki, nauczyciel muzyki, polonista, bibliotekarz.	V 2011r.	
5.	Wycieczka edukacyjna „Szlakiem Norwida” ze spotkaniem w szkole im. Norwida	PTTK, SMP, Samorząd Uczniowski, GOK	V-VI 2011r.	
6	Nagroda Norwida dla ucznia klasy III na zakończenie nauki w gimnazjum	Kapituła Nagrody	VI 2011	
7.	Zastosowanie cytatów z dzieł Norwida z wręczanymi absolwentom oraz pozostałym uczniom nagrodami książkowymi	Wszyscy wychowawcy	VI 2011r.	

Pięcioletni program pracy wokół patrona szkoły Gimnazjum im. Cypriana Kamila Norwida w Bielsku.

Harmonogram działań. Rok szkolny 2011-2012 (IV rok realizacji programu)

L.p.	Nazwa zadania	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji	Uwagi
1.	Msza św. za duszę C. Norwida w Kościele	Ks. Parafii Bielsk	IX 2011r.	

	Parafialnym w Bielsku			
2.	Zapoznanie uczniów klas I z Programem pracy wokół patrona szkoły	Wychowawcy klas I	IX 2011r.	
3.	Powiatowy konkurs literacki i plastyczny z okazji 190. rocznicy urodzin Norwida. Konkurs na plakat rocznicowy. Finał konkursu, wykład rocznicowy, występy uczniów.	Poloniści, nauczyciel plastyki, bibliotekarz, wychowawcy, SMP, Samorząd Uczniowski	IX- X-XI 2011r.	
4.	Dzień Patrona wystawa,	Nauczyciele-wychowawcy, SMP, Samorząd Uczniowski, bibliotekarz.	V 2012r.	
5.	Nagroda Norwida	Kapituła Nagrody	VI 2012r.	
6.	Zastosowanie cytatów z dzieł Norwida z wręczanymi absolwentom oraz pozostałym uczniom nagrodami książkowymi.	Wszyscy wychowawcy	VI 2012r.	

Pięcioletni program pracy wokół patrona szkoły Gimnazjum im. Cypriana Kamila Norwida w Bielsku.

Harmonogram działań. Rok szkolny 2012-2013 (V rok realizacji programu)

L.P	Nazwa zadania	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji	Uwagi
1.	Podział zadań przewidzianych w harmonogramie na rok szkolny 2012/2013	Rada Pedagogiczna, Rada Rodziców	IX 2012r.	
2.	Msza św. za duszę C. Norwida w Kościele	Ks. Parafii Bielsk	IX 2012r.	

	Parafialnym w Bielsku			
3.	Zapoznanie uczniów z Programem Pracy wokół patrona gimnazjum	Wychowawcy klas I	IX 2012r.	
4.	Ogólnoszkolny konkurs recytatorski i plastyczny	Poloniści, nauczyciel plastyki	X/XI 2012r.	
5.	Koncert Gminny dedykowany <i>Norwidowi</i> finał konkursu ogólnoszkolnego		III 2013r.	
6.	Dzień Patrona Gazetka ścienna podsumowanie realizacji pięcioletniego programu pracy wokół patrona szkoły.	SMP, Samorząd Uczniowski	V 2013r.	
7.	Teatr poezji- występ na przeglądzie Gminnym Twórczości Szkół (program na podstawie poezji Norwida, muzyka, oprawa plastyczna)	Polonista, muzyk, plastyk	VI 2013 r.	
8.	Nagroda Norwida dla ucznia klasy III na zakończenie nauki w gimnazjum	Kapituła Nagrody (wychowawcy klas III, katecheta, Przedstawiciel zarządu Rady Rodziców, dyrektor)	VI 2013 r.	
9.	Zastosowanie cytatów z dzieł Norwida z wręczanymi absolwentom oraz pozostałym uczniom nagrodami książkowymi	Wszyscy wychowawcy	VI 2013r.	

Program przyjęty uchwałą Rady Pedagogicznej w dniu 26 lutego 2008r.

Załącznik nr 1 /2008

Pięcioletni program pracy wokół patrona szkoły 2008/2009- 2012/2013

Regulamin przyznawania Nagrody Norwida dla absolwenta Gimnazjum w Bielsku

- I. Kandydatem do Nagrody Norwida może być uczeń klasy III gimnazjum, który otrzymywał ocenę wzorową z zachowania co najmniej w klasie III (semestralną i końcoworoczną) oraz osiąga wysokie wyniki w nauce.
- II. Kandydat do Nagrody Norwida wyróżnia się w społeczności szkolnej dojrzałością osobowości, wyznaje i przestrzega w życiu wartości duchowe, które wyrażają się w szlachetnej postawie wobec rówieśników i dorosłych, potrafi bezinteresownie zaangażować się w działania na rzecz innych osób, społeczności szkolnej.
- III. Kandydata do Nagrody wyznacza wychowawca (jeden kandydat z klasy).
- IV. Kandydatem do Nagrody może być uczeń, który ma udokumentowane zainteresowania postacią Patrona szkoły i organizacji szkolnej w trzyletnim cyklu nauki w gimnazjum.
- V. Potwierdzeniem zainteresowania postacią i twórczością Patrona szkoły są:
 1. Udział w konkursach recytacji i/lub wiedzy o życiu i twórczości Patrona i/lub w konkursie plastycznym dotyczącym twórczości Patrona.
 2. Udział w szkolnych i/lub pozaszkolnych uroczystościach w czasie których promuje się postać i dzieło Patrona szkoły.
 3. Przygotowywanie szkolnej gazetki związanej z Patronem,
 4. Opracowywanie informacji i publikowanie ich na szkolnej stronie WWW.
 5. Występowanie w szkolnych uroczystościach w Poczcie Sztandarowym.
 6. Opracowanie projektów scenariuszy uroczystości szkolnych poświęconych Patronowi.
- VI. Im więcej form zainteresowania Patronem szkoły udokumentuje kandydat do nagrody w czasie kształcenia w gimnazjum, tym jego szanse są większe na ogólnoszkolnym etapie wyboru.
- VII. Posiedzenie Kapituły Nagrody odbywa po zebraniu klasyfikacyjnym Rady Pedagogicznej zatwierdzającym oceny końcoworoczne.
- VIII. W czasie posiedzenia Kapituły Nagrody wychowawcy prezentują wymagane regulaminem dokonania kandydatów (dokumenty stanowią załącznik do protokołu). Dokumentację sporządza wychowawca klasy powołując się na: protokoły komisji konkursów, posiadane przez Kandydata dyplomy, wpisy do

Kroniki Szkoły. Następnym punktem jest dyskusja członków Kapituły. Kolejnym etapem pracy Kapituły jest tajne głosowanie. Każdy członek Kapituły może oddać jeden głos.

IX. W skład Kapituły Nagrody wchodzi:

1. Dyrektor
2. Wychowawcy klas III
3. Nauczyciel religii w klasach III
4. Opiekun organizacji szkolnej Stowarzyszenie Młodych Poetów
5. Przedstawiciel Rady Rodziców

III. W przypadku, jeśli dwoje kandydatów do nagrody otrzyma jednakową liczbę głosów o przyznaniu nagrody decyduje losowanie.

IV. Decyzja Kapituły Nagrody jest ostateczna. Zawarta jest w protokół przyznania Nagrody i potwierdzają ją podpisy członków Kapituły.

V. Nagroda Patrona jest ogłaszana na najbliższym zebraniu Rady Pedagogicznej, następnie odnotowana w Kronice Szkoły i na szkolnej stronie WWW.

VI. Nagrodę Patrona w postaci dyplomu, oraz w formie publikacji książkowej (związanej tematycznie z postacią Norwida lub jego twórczością) ufundowaną przez Radę Rodziców lub innego sponsora wręcza Dyrektor szkoły w czasie uroczystości zakończenia roku szkolnego klas III.

XII. Kwestie nie ujęte w niniejszym regulaminie rozstrzyga Kapituła Nagrody w czasie zebrania wyłaniającego laureata.

Bielsk, dnia 11 IX 2008r.

Projekt Regulaminu opracowała: Wioletta Żórawska

Regulamin przyjęto uchwałą Rady Pedagogicznej w dniu 17 września 2008r.